

2.12.2021

Valtioneuvoston periaatepäätös valtakunnallisesta etätyösuosituksesta ja sen toimeenpanosta

Aiemman valtakunnallisen etätyösuosituksen ollessa voimassa ne julkisen sektorin työntekijät, joiden työtehtävät sen mahdollistavat, työskentelivät etätyössä mahdollisimman laajasti. Myös yksityisellä sektorilla etätyösuositusta sovellettiin monissa työpaikoissa. Suositus toteutui hyvin eikä etätyöllä ollut merkittäviä välittömiä haittavaikutuksia. Työyhteisöissä toimintaa ja yhteisön tilaa arvioitiin erilaisten työolobarometrien kautta. Haasteena laajassa etätyössä oli se, että sitä ei voitu soveltaa kaikissa työtehtävissä ja pitkään jatkuneena haasteita syntyi työyhteisöjen toiminnassa, asiakastyön järjestämisessä ja eri tehtävien yhteensovittamisessa sekä jossain määrin myös poikkeustilanteen johtamisessa.

Tämä todettiin myös suosituksessa, jossa korostettiin vastuuta työpaikoilla edistää työjärjestelyitä, joilla vähennetään lähikontakteja ja muita riskitekijöitä. Epidemiatilanteeseen sidotulla etätyösuosituksella oli arviointien perusteella positiivinen vaikutus taudin leviämisen rajoituskeinona ja alueelliseen tautitilanteeseen sidoksissa oleva suositus on toiminut hyvin.

Suositus

Valtioneuvosto suosittelee, että leviämisalueen työpaikoilla siirrytään etätyöhön työtehtävien sen salliessa ja samalla edistetään työjärjestelyitä, joilla vähennetään lähikontakteja ja muita riskitekijöitä työpaikoilla.

Julkisen sektorin työntekijöiden, joiden työtehtävät sen mahdollistavat, tulisi työskennellä etätyössä mahdollisimman laajasti. Valtioneuvosto suosittaa vastaavaa laajaa etätyötä myös yksityisille työnantajille tiedostaen, että läsnä- ja etätyön terveysturvallisen yhteensovittamisen arviointi tapahtuu työpaikkatasolla.

Valtakunnallisen etätyösuositus olisi voimassa toistaiseksi ja sen voimassaolon perusteita tarkastellaan viimeistään 15.2.2022, tilanteen niin edellyttäessä jo aiemminkin.

Perusteet

Valtakunnallinen etätyösuositus päättyi 15.10.2021. Epidemiatilanne on lokakuun puolenvälin jälkeen heikentynyt merkittävästi koko maassa, ja varsinkin viimeisen kuukauden ajan tartuntamäärät ovat kasvaneet huolimatta korkeaksi nousseesta rokotuskattavuudesta. Tartunnat leviävät erityisesti rokottamattoman työikäisen väestön keskuudessa. Samanaikaisesti erikoissairaanhoidon kuormitusaste on kasvanut merkittävästi. Erikoissairaanhoidossa tehohoitopaikkojen tarve on kasvanut tavalla, joka on vaatinut kiireettömän leikkaushoidon lykkäämistä ja ajoittain myös tehopotilaiden siirtoja sairaaloiden välillä kuormituksen tasaamiseksi. Leviämisalueiden yliopisto- ja keskussairaaloissa on selkeä tarve ennakoita kriittistä hoitoa vaativien kansalaisten hoidon turvaaminen.

Rokotekattavuus ei yksin riitä hillitsemään epidemiaa. Tartuntojen leviämistä ja sen haitallisia vaikutuksia voidaan tehokkaasti estää ottamalla käyttöön valtioneuvoston hybridistrategian mukaiset toimenpiteet oikea-aikaisesti.

Kolmiportaisesta alueellisesta vaihekuvauksesta on luovuttu ja niitä korvaamaan ovat tulleet leviämisalueiden epidemiologiset tunnusmerkit. Tartuntatilannetta ja sen vaikutuksia seurataan alueellisissa koronakoordinaa-

tioryhmissä ja merkittävät tartuntaryppäät sammutetaan ensisijaisesti tartuntatautilain mukaisin perustoimivaltuuksin kohdennetusti paikallisten viranomaisten toimesta. Tällaisia toimia ovat mm. etätyösuositus ja maskisuositus.

Kohdennettuihin, tehostettuihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä, mikäli paikallisella tasolla syntyy tai uhkaa syntyä tautiryppäitä ja laajempaa väestöleviämistä, joissa taudin leviäminen väestöryhmien keskuudessa muodostaa ilmeisen riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaisyhyvinvoinnille sekä laajemmille yhteiskunnallisille haitoille.

Tällä hetkellä valtakunnallisessa tarkastelussa leviämisalueiksi luokitellaan 15/21 aluetta ja taudin ilmaantuvuus on kasvussa kaikilla alueilla. Tämä edellyttää rokotekattavuuden noston ohella tartuntoja hillitseviä toimia etenkin leviämisalueilla. Näissä tilanteissa viranomaisille osoitettua toimivaltua tulee käyttää viipymättä, mutta noudattaen suhteellisuus-, välttämättömyys- ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteita sekä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Olennaista on rajoittaa kontaktien määrää, joka vaikuttaa suoraan tartuntojen määriin ja epidemian leviämiseen.

Epidemiologista tilannetta on kuvattu tarkemmin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiaa koskevassa lausunnossa 26.11.2021. Lisäksi Työterveyslaitos on antanut lausunnon 29.11.2021 etätyösuosituksen tarpeesta.

Tämä valtakunnallinen etätyösuositus on rakenteeltaan erilainen kuin aiempi etätyösuositus. Tässä linjattava suositus on alueellisesti kohdennetumpi ja perustuu alueellisen epidemiatilanteen huomioimiseen ja sen pohjalta suosituksen soveltamiseen alueen työpaikoilla.

Työnantajia kehoitetaan seuraamaan alueellisten terveysviranomaisten tiedotusta, sillä alueiden tilanteissa voi tapahtua nopeitakin muutoksia. Tämä etätyösuositus koskee leviämisalueita, mutta on syytä muistaa hybridistrategiaan perustuvat ennakoivat epidemian torjuntakeinot myös ei-leviämisalueilla, jotta yhteiskuntaamme kohdistuvat rajoitukset voisivat olla arkielämää vähiten haittaavia.

Työnantajan vastuulla on toteuttaa riskinarviointi kuullen työpaikan työntekijöitä. Riskinarvioinnin lähtökohtana on sairaanhoitopiirien ja terveysviranomaisten arviot alueen epidemiatilanteesta. Riskinarvioinnin perusteella kukin työpaikka arvioi työtehtävät, joissa etätyö on mahdollista ja kuinka läsnätyönä tapahtuva työ toteutetaan terveysturvallisesti niin leviämisalueella kuin ei-leviämisalueella.

Lisätietoja antavat osastopäällikkö Juha Sarkio VM (juha.sarkio@gov.fi) ja osastopäällikkö Raimo Antila STM (raimo.antila@gov.fi)